జగన్నాథ రథచక్రాలు తిరుగుతున్నాయి....

ఊరుత్తరాన జరుగుతున్న తొలి రథయాత్ర; వస్తున్న రథంమీదకు జనం అరటిపళ్లు విసురుతున్నారు. ఆటవస్తువులూ, హరివిల్లు రంగుల చీనా విసనకర్రలు అమ్మేవాళ్లు ఎక్కడివాళ్లక్కడే నిలబడ్డారు.

గోడవారగా నిలబడి శివా తలెత్తి పక్కపక్కనే అంటించిన ద్రౌపదీవస్త్రాపహరణం, ద్రౌపదీ మానసంరక్షణం పోస్టర్లని చూస్తున్నాడు.

అక్కడికి ఒక చిన్నపిల్ల చేరుకొని వెనక్కు చేతులు కట్టుకొని శివా చేతిలోవి తైతక్కబొమ్మను చూస్తూ నిల్చుంది ఆడబొమ్మ.

అన్ని బొమ్మలూ అమ్ముడుపోగా శివా దగ్గర ఆ ఒక్క బొమ్మే మిగిలింది. అవి తోలుబొమ్మలాట బొమ్మల్లాంటి చిన్న అట్టబొమ్మలు. వాచీమార్కు సిగరెట్టు పెట్టెలు కత్తిరించి కీలుముళ్లు పెట్టి రంగులు దిద్ది పట్టుకొని ఆడించడానికి మధ్యగా వెదురుబద్ద తగిలించినవాటివి శివాతండ్రి ధర్మయ్య తయారుచేస్తాడు.

ముందరికి గుండ్రంగా చుట్టిన జటకు కట్టిన నెమలికంఠం రంగు టఫెటా సిల్కు గుడ్డతో బాలకృష్ణ విగ్రహం లాగున్న ఆ పిల్లను చూసి శివాబొమ్మ అందించి "అణాపరక-అరుకాన్లు," అన్నాడు. పిల్ల బిక్కముఖం వేసింది.

ఆ పిల్లకంటె శివా కొంచెం పెద్దుంటాడు. "డబ్బుల్లేవా? ఎలాగ కొంటావు మరి....," అన్నాడు. "మా వూరు కొంచెనకోటకి రావూ?" అన్నది అమ్మాయి.

"ఓహ్హో! మీ వూరొస్తే డబ్బిస్తావన్న మాట! మరి నీ పేరు?...."

"బాల .... బాలామణి! .... వేణుగోపాల్సామి గుడిలేదూ-పక్కనే మా ఇల్లు! మా తాతయ్య ఎన్నో డబ్బులిస్తాడు!" అంది అల్చిప్పల్లాంటి కళ్లు గుండ్రంగా తిప్పుతూ.

"మీ ఊరు రాను!" అన్నాడు శివా మూతిబిగించి. బాల బొమ్మ యిచ్చేస్తుంటే తీసుకోకుండా నవ్వుతూ.... "వొద్దులే, బొమ్మ ఊరికే తీసుకో ....! ...." అన్నాడు.

బాల తటపటాయించి ఏదో తీసి శివా చేతిలో పెడుతూ "పోనీ ఇది తీసుకో! అత్తయ్య కొనిచ్చిందిలే! అరుకాణీలే..," అంటూన్నంతలో ఒక పెద్దావిడ వగర్చుకుంటూ "బాలా!" అని కేక పెట్టి "హమ్మయ్య! నిన్ను వెతుకుతూ చచ్చానే బాలామణీ!" అంటూ బాలను విరవిరా లాక్కుపోయింది.

రథం అవతారాల మందిరానికెదురుగా నిల్చింది. పెద్ద రథం. బల్లనిచ్చెన ఎక్కి బలభద్ర, సుభద్ర, జగన్నాథుల్ని జనం సేవించుకొంటున్నారు. శివా చేతిలోది చూశాడు. ఎర్రటి ఉంగరం!

"శివా!....నా దగ్గర బొమ్మలుండిపోయినాయి...." అంటూ ధర్మయ్యా వచ్చాడు. అరుగుమీద బొమ్మలు పడేసి, శివా దగ్గిరి డబ్బులు లెక్కెడుతూంటే శివా హనుమంతుడి బొమ్మ తీసి ఆడిస్తూ "ఇది ఉండిపోయిందా?! హనుమాన్లే కావాలని పిల్లోళ్ళంతా గోలచేశారులే!" అని చెబుతూంటే ధర్మయ్యా "ఒక బొమ్మవి తక్కువరా అబ్బీ! డబ్బులుచ్చుకోడం మరిచావు!" అన్నాడు శివా. "లేదయ్యా .... ఊరికే యిచ్చా....!" అన్నాడు. "ఏంటీ?! ఊరికే యిచ్చావా? ఎవరికిరా?" అన్నాడు ధర్మయ్యా.

అదే సమయంలో దర్శనం ముగించుకొని రథం దిగబోతూన్న అత్తతో చేతిలో బొమ్మ అల్లాడుతుండగా అంత ఎత్తున బాల కనిపించింది.

"అదుగో నాన్నా అదో....," అంటూ శివా చూపించాడు. ధర్మయ్యా చూశాడు. ఆవిడెవరో కాదు, రాజరత్నమ్మ! ఆవిడది అరసవిల్లి. శివాతల్లి ధర్మయ్యా భార్య నాగమణికి రసానుగుణ్యంగా 'ముఖారి' రాగాన్ని ఎన్ని రకాలుగా పాడవచ్చునో నూరిపోసి నేర్పింది. బొమ్మలాటల్లో నాగమణి సీత, సైరంధ్రి, మండోదరి, సుధేష్ణలకి వెనకపాట పాడేది. మహామహావాళ్లే మెచ్చుకొనేవారు. నాగమణి గుర్తుకొచ్చి ధర్మయ్యా కళ్లు నీళ్లు నిండాయి....

"అదేంటయ్యా అలా చూస్తావు...." అన్న శివా మాటకి తెప్పరిల్లాడు. జనం కిటకిట లాడుతున్నారు. చీకటి పడుతోంది.

ఇంటి కెళ్లాక ఆరాత్రి బాల బొమ్మను మరీమరీ ఆడించి నిద్దట్లో బొమ్మలాగే ఛెంగుఛెంగున గాలిలో ఆడినట్లు కలగన్నది.

శివా పదేపదే ఉంగరాన్ని చూసుకుంటూ, నిద్దట్లో బాల–బాలామణీ, కాంచెనకోట.... అని కలవరించాడు.

శ్రీగాకోళానికి వారధి దాటితే ఏటి అవతల మరో రథాయాత్ర; రథోత్సవాల చివరి రోజు. అవతారాలు చాలించి జగన్నాథుడు నిత్యాలయానికి వేంచేస్తున్నాడు. ఆ యాత్రల్లో రాజరత్నం ధర్మయ్యాను పిల్చి "అక్కడ యాత్రల్లో పిల్లది బొమ్మకి పైసాలివ్వలేదట...." అంటూ ఇవ్వబోతుంటే శివా ముందుకొచ్చి "ఈ ఉంగరం యిచ్చిందమ్మా!" అంటూ జేబులోంచి తీసి యివ్వబోతూంటే ధర్మయ్యా నివ్వెరపోయాడు. రాజరత్నమ్మ "అది నీ వ్రేలికే పెట్టుకోరా అబ్బీ" అంది నవ్వుతూ.

"ఎవరమ్మా ఆ చిట్టిది, ఈ యాత్రకి రాలేదేం?" అన్నాడు ధర్మయ్యా.

"మా బాబాయి మనవరాలు, ఆటాపాటా అబ్బుతుందని నా దగ్గిరుంచారులే! ఆ భడవా బొమ్మతోపాటు గెంతుతూ

రమ్మన్నా రాలేదు," అని చెప్పి రాజ రత్నమ్మ "ధర్మా! పిల్లవాడికి మాటా, పాటా బాగా నేర్పు! కొడుకు రూపంలో మళ్లీ నాగమణి బతికొచ్చి దనిపించాలి సుమీ!" అన్నది.

ధర్మయ్య నిట్టూర్చి సినీమా లొచ్చేశాయి గదమ్మా! అన్నిటినీ సినీమా మింగేస్తాది, ఇప్పటికే బొమ్మలమ్ము కొంటున్నాం గద...." అన్నాడు. రాజ రత్నం ఔనన్నట్లు బదులు చెప్పకుండా "....అన్నట్టు మా అరసవిల్లిలో వస్తూన్న కార్తీకంలో తెప్పతిరణాల నాడు బొమ్మలాటకి ఏర్పాటు చేయిస్తాను. అప్పుడు చూస్తాగా నీ కొడుక్కేం నేర్పావో! ఒక్క పలుకైనా పలికించు!", అని చెప్పి వెళ్తూంటే ధర్మయ్య "అలాగేనమ్మా...అలాగే కావియ్యండి!" అన్నాడు.

రాజరత్నమ్మ శాస్త్రీయ నాట్యం, గానం, వీణావాదనం, ఫిడేలు వాయిద్యం వాటిగింటిలో మంచి విద్వాంసు రాలు. తగిన ప్రోత్సాహిక సమాజాల్లో చంద్రమతి, దమయంతి పాత్రలు వేసి మెప్పించిన ఒకనాటి రంగస్థలకళాకారిణి. ధనకాంక్ష కీర్తికాంక్ష లేకుండా విద్యకే అంకితమైపోయింది.

ధర్మయ్య బొమ్మలాట బృందంతో ఊళ్లు తిరుగుతుంటాడు. బొమ్మలాడిస్తూ మాటలు పద్యాలు చదువుతాడు. మద్దెల వాయిస్తాడు. వాళ్ల వీధి నాటకాలు, పగటి వేషాలు కూడా కడ్తుంటారు. 'నవాబు-గులాము' నాటకం కడితే జనం తిరగ బడేవారు........

ఒక నవాబుకి గులామాలీ అనే విదూషక సేవకుడు నీలమ్ అనే నాట్యకత్తెను కుదురుస్తాడు. నవాబును పొగుడుతూ హుక్కా అందిస్తుండడమే వాడి పని. నాట్యనాట్యానికి నవాబు హారాలు తీసి నీలమ్‌కి యిచ్చేస్తూ అంగరఖాకూడ ఇచ్చి చిరుగుల జుబ్బాతో చిప్పపట్టుకొని జనం లోకి వెళ్లి అడుక్కుంటుంటే గులామాలీ నవాబు అంగరఖా హారాలు వేసుకొని నీలమ్‌తో ఖుషీగా గెంతుతుంటాడు. గులామాలీ వేషం చూస్తేనే నవ్వు పుడుతుంది. ముఖం నిండా మసి పూసుకొని, గోనెపీచు చింపిరిజుట్టు తగిలించుకొని నవాబుకీ, తనకీ సంచీల్లాంటి పక్క జేబుల్లో 'బుడ్లు' కుక్కుకొని, మువ్వలు కుట్టిన లాగుతో కడుపులు చెక్కలయ్యే లాగ నవ్విస్తుంటాడు. హడావుడి అంతా వాడిదే. గులామాలీ వేషానికి ధర్మయ్యకు మంచి పేరు.

బాల వెళ్తూ వెళ్తూ అత్తయ్య దగ్గిర చాలా నేర్చుకొంది. నృత్యంమీద ఆసక్తి పెరగడానికి, స్వంత రీతి సంతరించుకోడానికి బొమ్మ మంచి ప్రేరణ అయ్యింది.

కాంచనకోట గ్రైరమ్మ సంబరానికి బొమ్మలాట కట్టించారు. సుందరకాండ ఆడుతున్నారు. జనంలో ఆడాళ్ళ గోల ఎక్కువ కావడంతో బంగారక్క, గంధోళి బొమ్మలు తెరకెక్కించడంతో చూద్దం చాలించి తాతయ్యతో ఇంటి కొస్తున్న దారిలో బాలకు బొమ్మ గుర్తొచ్చింది. అది తన పెట్టె అడుగున భద్రంగా ఉంది!

"బాలా, నీ నాట్యంకూడా పాదాలు నేల తాకనట్లు ఆ బొమ్మ ఛెంగుల్లాగే కనిపిస్తుంటుంది సుమీ!....ఆ పద్యాలు

బాగా చదివాడులే!....” అంటున్నాడు తాతయ్య. తనకేమో తెరవెనక సీతకి మాటలుచెప్పి, పాడిన తియ్యటి గొంతు ఎంతో బాగుంది. ఎప్పుడో విన్నట్టే అనిపించింది బాలకి.

మర్నాటి ఉదయం బాల పరికిణీ వోణీ వేసుకొని తెల్ల చామంతులు కనకాంబరాలు పెట్టుకొని వాకిలి గోడ నానుకొని వీధిలో గోడమీది 'మాలపిల్ల'ను చూస్తున్నది. అల్లంత దూరంనుంచే బాలనుచూసి ఘల్లు ఘల్లు గజ్జెల మోతతో వచ్చిన ఆడవేషం ఇంటిముందాగింది.

“అమ్మాయి లలితా — త్రిపురసుందరీ దేవి!” అంటూ తాతయ్య అప్పుడే ఇంట్లోంచి వచ్చాడు. బాల చిత్రంగా చూసింది. “అలాగే పిలుస్తా మరి యిప్పుడు నువ్వు లలితవు! నాలుగు రోజులుపోతే పెళ్ళి పీటాన్ని అధిష్ఠించి రాజరాజేశ్వరి అవుతావు....” అంటూ సోదె వల్లిస్తున్న తాతయ్య మాటల్ని ఆడవేషం బాగా విన్నది.

మద్దెల పెద్దవాడు మిగతా హంగుదార్లూ చేరుకున్నారు, రాత్రి బొమ్మలాట వేసి తెల్లారగానే ఊరు తిరిగి కట్న కానుకలు దండుకోవడం వాళ్ళ మామ్మూలు.

“నల్లవాడే .... గొల్ల పిల్లవాడే—” మాలపిల్లనిలోని పాట పాడుతూ ఆడుతూన్న వేషం కళ్ళు మాటిమాటికి చూస్తూ 'నువ్వు నాకు తెలుసు!' అంటున్నాయి గాని బాలకు వినిపించలేదు. సిగ్గనిపించింది. అంతే. తాతయ్య ఇచ్చు రూపాయి, జరీఖండువా యిచ్చాడు మద్దెల పెద్ద జయవాక్యాలు చదివి దారి తీశాడు. రాత్రి సీతకు తెరవెనక గొంతు యీ ఆడవేషానిదే!

“లలితమ్మా!.... ఆ పాట బసవరాజు అప్పారావు గీతం—ఉర్రూతలూగిస్తున్న దనుకో. ఇదే మొదటి తెలుగు సినీమా పాట అనొచ్చు!” అంటూ తాతయ్య చెబుతున్నాడు....వయసుకి పెద్ద అయినా కళాభిరుచిలో కుర్రాడికంటే కుర్రాడు తాతయ్య. ఇప్పటికీ హార్మోనియం వాయిస్తూనే ఉంటాడు.

పక్కనున్న వేణుగోపాలస్వామి గుడికి దండంపెట్టి బొమ్మలాట జట్టు వెళ్తున్నారు. అందరి వెనకా నడుస్తూ 'ఆడపిల్ల' వేషం వెనక్కు చూస్తూనే నడిచింది.

ఆ చుట్టుపక్కల బొమ్మలాటలు కడుతూ కాంచనకోటలో పగటివేషాలు వేస్తూ వాళ్ళు చాలా రోజులున్నారు. ఆ రోజుల్లోనే బాలామణి వేణుగోపాల స్వామి ఆలయ ప్రాంగణంలో తొలిసారి నృత్యం ప్రదర్శించింది. రాజరతమ్మ వచ్చి వీణ వాయించింది. నృత్యాంతంలో బాల అత్తయ్య పాదాలమీద ప్రణమిల్లింది. మర్నాడే రాజారత్నం వెళ్లిపోయింది.

బాల నృత్యం బొమ్మలాటవాళ్ళు చూశారు. పగటివేషాల చివర వచ్చిన అర్ధనారీశ్వర వేషం “నీ నృత్యం చూశాను!” అన్నట్లుగా మెచ్చుకోలుగా బాలను చూస్తూ ముసుగు మారుస్తూ చాలా సేపు ఆడింది. బాలకు ఆ అర్ధనారీశ్వర వేషం బాగా హత్తుకుపోయింది.

తర్వాత వాళ్ళు నవాబు వేషంకూడా ఊరునంత బయల్లో కట్టారు. కొంచెం పిన్నవయస్సనిపించినా సీలమ్ వేషాన్ని, నృత్యాన్ని ఊళ్ళో జనం తెగ మెచ్చుకున్నారు. ఊళ్ళో అంత గొప్పగా చెప్పుకుంటున్న ఆ నాట్యంలో ఏముందోగాని, బాల చూడలేదు. తన నృత్యాన్నికొందరే అభినందించారుగాని ఊరంతా చెప్పుకున్నట్టులేదు....గులామాలీ కొత్తవాడట, అంత చెప్పుకోలేదు.

* * *

అవి రెండో ప్రపంచయుద్ధం రోజులు రేషనింగు కర్కోటకంగా అమలు జరుగుతున్నది.

ధర్మయ్య కాలంచేసి పదోరోజు. శివా అమ్మమ్మ వండుమునలిది తెస్తున్న చిన్న మూట ధాన్యాన్ని 'కింకరుడు' కలబడి గుంజుకున్నాడు. ముసలిది తూలిపడి సొమ్మసిల్లిపోయింది. శివా ఆ కింకరుణ్ణి చావబాదాడు. శివాను పోలీసులు లాక్కెళ్ళారు.

శివాకి అదొక పెద్ద మలుపు. దొరతనం మీద కసి! ఉడుకుతూన్న యువక రక్తం, ఎదురు తిరగాలన్న మొండి ఉత్సాహం!

అజ్ఞాతవాసంగా పాతాళచరులైన అతివాదులకు విధ్వంసక చర్యలకు సాయపడుతున్నాడని మళ్ళా జైల్లో తోశారు. దెబ్బలు తిన్నాడు, బాధలు పడ్డాడుగాని గుట్టు రట్టుచెయ్యలేదు. ఆ రోజుల్లోనే విశ్వంతో మంచి స్నేహం ఏర్పడింది.

శివా జైల్లు చూశాడు. తప్పించుకు పారిపోయాడు. చాలా ప్రాంతాలు జిల్లాలు తిరిగాడు. దొరతనం వ్యతిరేకంగా ప్రదర్శనల్లో, బుర్రకథదళాల్లో తిరిగాడు. విప్లవకారుల ముఠావాడనిపించుకున్నాడు....

పీడకల అంతరించింది. బంగారు కలలు పండించుకొనే స్వంత రోజులు వచ్చాయి....ప్రజలకు మంత్రులు వస్తున్నారు, వెళ్తున్నారు.

జానో కాదోగాని, శివాను 'నక్సలైటు' అని తోలుకెళ్ళారు. తర్వాత శివా సంగతి తెలిసిరాలేదు.

విశ్వం ప్రజల్ని చైతన్యవంతుల్ని చేయాలన్న ఆశయంతో రాజకీయ రంగం నుంచి చిత్రరంగానికి మారాడు.

శివా రకరకాల బాధల్నీ, కారాగారాల్నీ, ఆకలిని జీర్ణించుకున్నాడు. ఆరోగ్యం బాగా పాడైంది....కూటికోసం కోటి విద్యల్లో మరేదీ తెలియదు గాని, చిన్నతనంలో తండ్రి దగ్గర నేర్చుకొన్న బొమ్మలు చెయ్యడం తప్ప!

జగన్నాథ రథచక్రాలు తిరుగుతూనే ఉన్నాయి. పెద్దరథాలు శిథిలమైపోయి

దూరాయి. చిట్టిరథాలు— త్రోపుడురథాలు వచ్చాయి. యాత్తర్లు జరుగుతూనే ఉన్నాయి. చిరు చక్రాలు తిరుగుతూనే ఉన్నాయి.

* * *

త్రికళ!....త్రికళాదేవి!....అమ్మవారి దర్శనార్థం వస్తున్నదట - కాంచనకోట లాంటి చిన్న ఊరూ పేరూలేని ఊరికి వస్తున్నదట!! ఎప్పుడో మొక్కుకుందట!....అదీ వార్త.

అది కాంచనకోట మధ్య నుంచి పోతున్న గ్రాండ్ట్రంకురోడ్డు, నల్లని తారు రోడ్డు. రోడ్డుకి ఇటు అమ్మవారి గుడి. అటు సినిమాహాలు. ఆ రోజు అమ్మవారి ఉగాది జాతర. సినిమాహాల్లో 'అల్లరి చిల్లరి చలాకి బుల్లోడు'కి తొలి రోజు, బుల్లోడి వయస్సు రెండేళ్లు పాతబడినా.

గుడి దగ్గిర జనం కిటకిట, హాలు దగ్గిర జనం కిరకిర—కరకరా.

శివా బొమ్మలు పట్టుకొని రోడ్డుమీద తిరుగుతున్నాడు........ కాంచనకోటకు వెళ్ళాలనిపించింది.... వచ్చాడు! వేణు గోపాలస్వామి గుడిపక్క ఇంటినేనాడో అమ్మేసి వాళ్లు మహాపట్నం వెళ్ళి పోయారట. కొత్త మేడేదో ఉంది....శివా శూన్యంగా చూస్తూండగా ఒక పల్లెకారు పిల్లవాడు చేతులు వెనక్కు కట్టుకొని బొమ్మలు చూస్తున్నాడు. శివా కేదో గుర్తొచ్చి వాడికో బొమ్మ ఇచ్చాడు.

దాన్ని వాడు అడిస్తూంటే ఇంకో కుర్రాడు "ఎందుకురా అది? ఆ డబ్బుల్తో సిన్మా కెళ్ళొచ్చుగదా!" అన్నాడు. అంత లోనే వాడి తల్లి వచ్చి "అదెలాగొచ్చిందిరా!" అని గద్దిస్తుంటే "డబ్బు లడగనేదు....ఊరికే యిచ్చిండు!" అన్నాడు కొడుకు. తల్లి బొమ్మలు ఎగ రేస్తూ "ఓ పని సేద్దాం పద....మవ్వూ నేనూ సినిమా సూదొచ్చు!" అంటూ వాణ్ణి లాక్కెళుతూంటే "డిసుకోలూ,

పెటింగులూ ఉంటాయి గదే!!" అంటున్నాడు కొడుకు.

త్రికళ....త్రికళ వస్తున్నాది! కలకలంతో జనం రోడ్డువార్లకి తప్పుకొని బార్లు నిలబడుతున్నారు.

ఎవరీ త్రికళ?. .మహామాయ. త్రికళ- ఆ అమ్మవారి పేర్లేనట, బాల, లలిత, రాజరాజేశ్వరి ఆ ప్రకృతిమాత రూపాలేనట.... తన చిన్నతనంలో ధర్మయ్య నలుగుర్నీ కూకోబెట్టుకొని గంజాయి పీలుస్తూ చెబుతుంటే అర్థంకాక పోయినా తను వింటుండేవాడు....త్రికళ! పేరు బాగుంది....బాలను తాతయ్య లలితా-రాజరాజేశ్వరి అంటూండగా చెవిని పడ్డం గుర్తొచ్చింది...నెమరువేసుకొంటూ తిరుగుతున్నాడు శివా.

త్రికళ ఉత్తమ తరగతి నాట్యకార. ఉజ్వలంగా ప్రకాశిస్తూ కోరి తగ్గించుకొంటూంది యిపుడిపుడే! నృత్య ప్రధానమైన నాయికా పాత్రల్లో రాణించి ఉర్రూతలూగించింది.

స్వంతంగా రూపొందించిన ప్రక్రియ 'రాధాకృష్ణ' విచిత్ర నృత్యాన్ని రంగస్థలం మీద ప్రదర్శిస్తూ విఖ్యాతినందుకొన్నది. దానికి ఆధారం పగటి వేషాల్లోని అర్ధనారీశ్వరీ వేషం!

రంగం మీద నేర్పుగా పెద్ద దర్పణం అమర్చి ఉంటుంది. ముందు వెనుకగా రాధాకృష్ణులు పక్కవాటుగా కనిపిస్తుంటారు. అద్దంముందు రాధ ఉంటే అద్దంలో కృష్ణుడు, కృష్ణుడు ముందుంటే రాధ రెప్పపాటున మారుతుంటారు. అలా త్రికళ గిర్రున తిరుగుతుంది. రాధాకృష్ణుల పరిష్వంగాలూ కనిపిస్తాయి. అంటే త్రికళ తన్నుతానే అలా పట్టుకొని ఇద్దరు అనే భ్రమ కలిగిస్తుంది. అద్దం తెలియకుండా చుట్టూరా లతలు పువ్వులు కప్పి ఉంటాయి.

పెళ్ళిచేసి చూడు చిత్రంలోని 'రాధనురా-నీ రాధనురా . ఎంతో తెలిసిన వేదాంతులకే అంతులు తెలియని గాధనురా'-అనే పాటనే పద్యంలో వినిపిస్తూంటుంది. ఆ పాట త్రికళకి అభిమానమట.

త్రికళ నాట్యంచేస్తూంటే గాలిలో తేలుతూన్నట్లు తోలుబొమ్మతాట చెంగు చెంగులు స్ఫురణకొస్తుంటాయని పెద్దవాళ్ళు అంటుంటారు. ఆమె భర్త పేరూ డబ్బూ వస్తూన్న చిత్రాలతో బాటు ప్రయోజనాత్మక విప్లవధోరణి చిత్రాలూ తీస్తున్నాడు.

హంసలాంటి తెల్లటి కారు నిశ్శబ్దంగా గుడికెదురు రోడ్డువార ఆగింది. ఉత్తపాదాలతో త్రికళ ఒక్కతే దిగింది. జనం ఆమె త్రికళ అని నమ్మలేదు. ఎర్రటి సాదాచీర రవికతో నిరాభరణంగా అతి నిరాడంబరంగా ఉంది. జుట్టు గాలిలో ఎగురుతున్నది. రోడ్డు దిగి నాలుగడుగులు వేసి ఆగిపోయింది.

కుర్రాడు బొమ్మ పట్టుకొని నిలబడ్డాడు, మెరుపులాగ. ఆ బొమ్మ ఆమె కళ్ళకు గుచ్చుకొన్నది.

"బొమ్మ కావాలంటే మీరు తీస్కోవొచ్చు నమ్మగోరూ! రూపాయ పెట్టి కొన్నాం!" అంది పక్కనే వున్న తల్లి.

త్రికళ తలలో చక్రాలు తిరుగుతున్నాయి - వెనక్కు! ఇలాగే ఇలాంటి కుర్రాడే గోడవార బొమ్మపట్టుకొని నిలబడ్డాడు. అప్పుడది ఆడబొమ్మ. ఇప్పుడిది మగబొమ్మ. పనితనం ఒక్కలాగే ఉంది.

త్రికళ ఆ మగబొమ్మను తీసుకొని ఎంత నోటో? కుర్రాడికిచ్చింది.

త్రికళను పిచ్చిదాన్ని చూసినట్లు చూసి నోటు లాక్కొని కుర్రాడితల్లి గబగబా కొడుకుని ఈడ్చుకొంటూ పలాయనం చిత్తగించింది.

జనం రోడ్డుమీదకు పరుగెడుతున్నారు. అది ఏక్సిడెంట్లకి గొప్పపేరు ప్రఖ్యాతులు పొందిన రోడ్డు మలుపు. ఏదో జరిగింది. త్రికళకి అదేమీ తెలీదు. బొమ్మపట్టుకొని దాన్ని చూస్తూ అలాగే నిలబడిపోయింది.

"రాజేశ్వరీ! ఏమైంది?" అని కేకేస్తూ విశ్వం కారు దిగాడు.

పెళ్ళికి పేరుబలాలు సరిపోతాయని 'రాజరాజేశ్వరి' అని మార్చారు.... పెళ్ళికొత్తలో రాజరాజేశ్వరి 'బంగారుపాప' సినిమాని ఎన్నోసార్లు చూసింది-'తాథిమి తకథిమి తోల్బొమ్మా దీని తమాష చూడర....' అంటూ రంగారావు ఆడించే బొమ్మ ఆటకోసం!.. 'త్రికళాదేవి' ఆమె వెండితెర పేరు. విశ్వం భార్యని రాజేశ్వరి అని పిలుస్తాడు.

విశ్వంకి రోడ్డుమీద మూగిన గుంపు మధ్య ఏం కనిపించిందో, పరుగునవెళ్ళి "శివా!" అంటూ గావుకేక పెట్టాడు. నల్లని తారురోడ్డుమీద బొమ్మలు చెల్లాచెదురుగా ఉన్నాయి.

ఎలా జరిగిందోగాని శివాను గుద్దేసి లారీ యమవేగంతో పారిపోయిందట.

శివా రోడ్డుఅంచున పడ్డాడు, స్పృహలేదు. విశ్వం శివాతల తొడమీద పెట్టుకొని సోడానీరు ముఖంమీద చల్లి రుమాలుతో విసురుతున్నాడు. "అతను మీకు తెలుసా!!" అన్న ప్రశ్నతో అక్కడకు చేరిన త్రికళ బక్కచిక్కి గడ్డం పెరిగిన శివాను చూస్తున్నది. శివా జేబులోంచి చిల్లరతోబాటు జారిపడి ఏదో దొర్లు కొంటూ ఆమె పాదంముం దాగింది....?

"మా శివా! నీగురించి శివా చెప్పితేనే గదా ఆ నాడు యీ వూరు నీ కోసం వెతుక్కుంటూ వచ్చింది!" అన్నాడు విశ్వం.

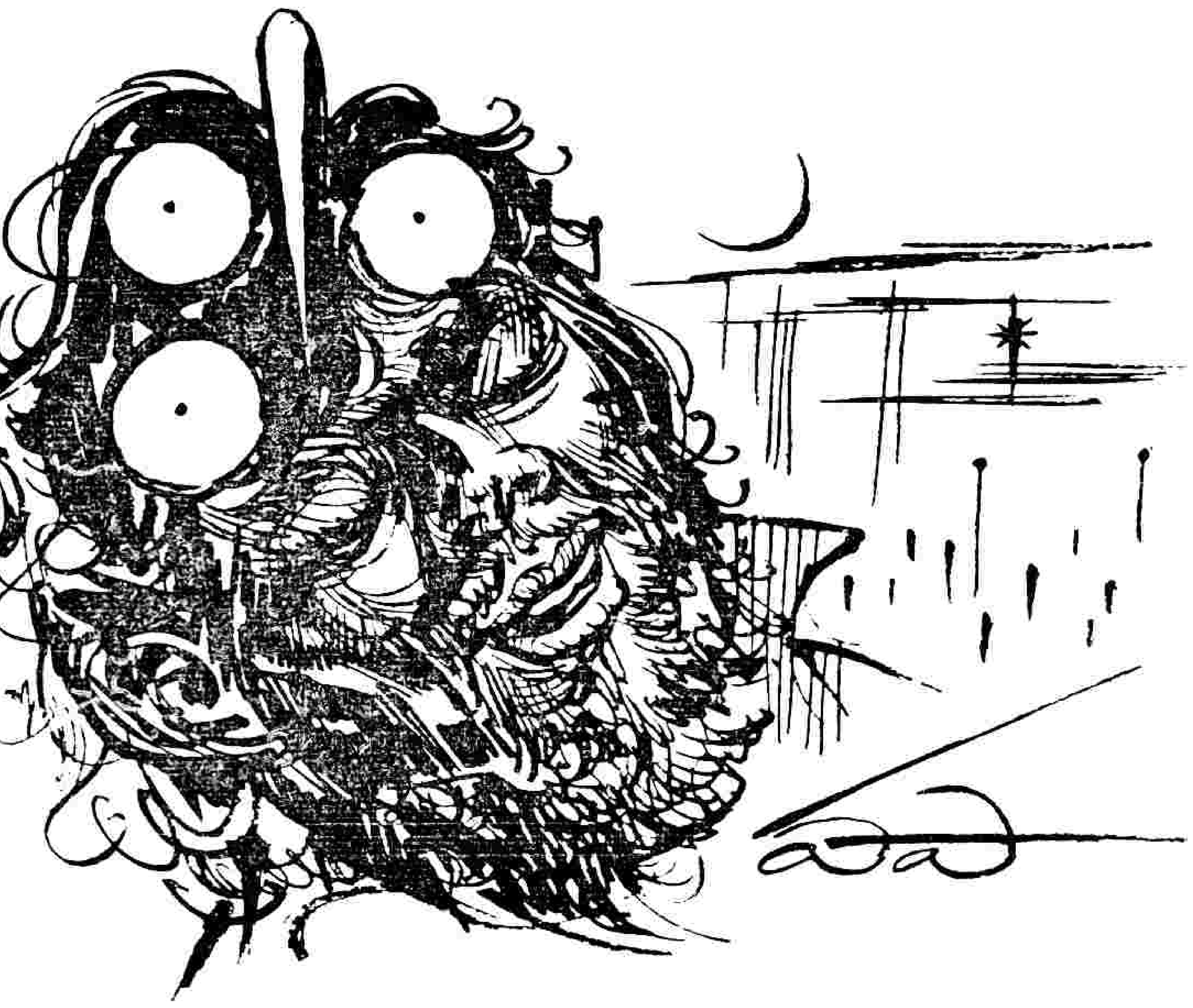

త్రికళ పాదం ముందున్న దేమిటో చూసింది....ఏనాటిదో, మెరుపుపోయిన తెల్లటి గాజుపొడితో చిన్న సెలూలాయిడ్ రబ్బరుది....ఎర్రటి ఉంగరం!

త్రికళ మెదడులో రథ చక్రాలు తిరుగుతున్నాయి...ఎంత భద్రంగా దాచుకున్నాడో! ఎందుకు దాచుకున్నాడో!! చక్రాలు ముందుకూ వెనక్కూ జోరు జోరుగా తిరుగుతున్నాయి....

శివా కళ్ళు తెరిచాడు. త్రికళను విశ్వాన్ని చూశాడు. త్రికళాదేవి అంటూన్న జనం కలకలం చెవుల్లో పడుతూన్నది...శివా కళ్లలో వెయ్యి జ్యోతులు వెలిగాయి. త్రికళ చేతిలో మగబొమ్మ అల్లాడుతోంది.

త్రికళ ఎవరో తెలిసింది! "అమ్మా! త్రికళాదేవీ! నువ్వేనా!...." అనాలనుకుంటున్నాడు. నోరుకదుపుతున్నాడుగాని మాట పెగలడంలేదు, ఆనందంతో గుండె వ్యాపిస్తున్నట్లుంది. కళ్లు మూతలు పడుతున్నాయి. మూసుకున్న రెప్పల్లోనే బాల, లలిత, రాజరాజేశ్వరి రూపాలతో త్రికళ కనిపిస్తూనే ఉండిపోయింది.

వన్నె తగ్గుతున్న ఎర్రటి సంధ్యలో పాడ్యమి నెలరేఖ లీలగా కనిపిస్తున్నది. శుక్రతార పొడిచింది. గుడిలో జేగంట మ్రోగుతూన్నది.

ఎక్కడో "కల యిదనీ నిజమిదనీ తెలియలేదులే...." అంటూ ఘంటసాల అమరకంఠాన్ని ఉపురికార్డరు వినిపిస్తోంది

పాదం ముందున్న ఎర్రటిఉంగరాన్ని దివ్యలోకంనుండి జారిపడిన సురమందారాన్ని తీసినట్లు తీసి కళ్ళకద్దుకొని దాన్ని అలాగే చూస్తూన్నది .... చక్రాలు తిరగడం లేదు. జగన్నాథ రథం నిలిచిపోయింది .... ఆ చిన్న ఎర్రటి ఉంగరాన్ని కన్నార్పకుండా చూస్తూన్నది త్రికళ – ఆ నాటి బాల.

'చక్రపాణి' అమర నామానికి ఇది అంకితం